

Examenul național de bacalaureat 2026
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică; Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

Model

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I. TÉTEL (30 pont)

Olvassa el a következő költeményt, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

Vörösmarty Mihály: Éj és csillag

*Éj vagyok, te csillag,
Fényes és hideg,
Én setét a bűtől
S vágy miatt beteg.*

*Mit nem esküdött szó,
Nem sugott ajak,
Amit bánat és éj
Gondolhattanak.*

*Általad homályom
Fájva összereng,
Míg fölötte arcod
Istensége leng.*

*Fel kívánom vinni
Gyászos arcomat,
Hogy világosabb légy
Árnyékom miatt.*

*Szép sugáraidtól
El nem alhatom,
Mégis éber kínnal
Hozzád álmodom;*

*S mint inkább leendek
Bűtől fekete,
Annyival dicsőbben
Kezddj ragyogni te.*

*Fel kívánom vinni
Amit rejt a hit,
A föld gyermekének
Édes titkait,*

*El kívánok veszni
Fényben általad:
Érezzem csak egyszer,
Egyszer lángodat.*

(1841)

1. Értelmezze a költemény címét!	2 pont
2. Nevezze meg a vers témáját!	2 pont
3. Mutassa be a költemény vershelyzetének és versbeszédének egy-egy jellemzőjét!	4 pont
4. Nevezzen meg egy elégiára utaló jellemvonást a versben!	2 pont
5. Nevezze meg az „Éj vagyok” költői képet!	2 pont
6. Állapítsa meg a vers rímképletét, majd nevezze is meg!	4 pont
7. Állapítsa meg a költemény hangulatát!	2 pont
8. Írjon ki a műből egy metaforát, egy ismétlést, egy ellentétet és egy megszemélyesítést!	4 pont
9. Értelmezze a vers utolsó szakaszát!	4 pont
Pontot ér a helyes fogalom- és nyelvhasználat és a helyesírás	4 pont

A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

II. TÉTEL

(30 pont)

Olvassa el a következő szöveget, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat/válaszoljon a kérdésekre!

A XVI. század végén, 1578-ban Báthory István XIII. Gergely pápa jóváhagyását kérte, hogy Kolozsváron jezsuita kollégiumot alapíthasson. A pápa kedvező elbírálásában részesítette a fejedelem kérését, és a következő évben, 1579-ben Erdélybe küldte a tizenkét szerzetesből álló legelső missziós csoportot. [...] 1579. július 17-én Vilnából (ma Vilnius, Litvánia) keltezett alapítólevelében Báthory István fejedelem a jezsuitákat bízta meg iskolájának vezetésével, a létrejött kolozsvári Jezsuita Nagykollégiumot pedig 1581. május 12-én egy újabb alapítólevéllel akadémiai rangra emelte, és felhatalmazta, hogy magasabb szintű okleveleket (gradus et Baccalaureatus, et Magisterii, et Doctoratus) bocsásson ki. Az alapító fejedelem szándéka volt, hogy a Jezsuita Nagykollégium a korszak neves egyetemeihez hasonló intézménnyé váljon, grammatika-, filozófia-, teológia- és retorikakurzusokkal. Ugyanakkor tanulni lehetett itt latin, héber és görög nyelvet is. A jezsuita kollégium legelső rektora a lengyel származású Wujek Jakub szerzetes volt. A kollégiumi oktatás latin nyelven folyt, és két kar működött a keretében: filozófia (3 év), majd teológia (4 év). 1585-ben már 230 hallgató látogatta.

A Farkas utcai jezsuita akadémiát a Babeș–Bolyai Tudományegyetem és a Szegedi Tudományegyetem jogelődjének tekinti. A Farkas utcai romkert kerítésén, annak a Református Kollégium épülete felőli sarkán látható román, magyar, német és angol nyelvű emléktábla szerint „Ezen a helyen, a Platea Luporumon (Farkasok utcája), a templom környezetében alakult meg Báthory István fejedelem királyi alapítólevele által, 1581-ben Románia jelenlegi területén az első egyetem státuszú felsőoktatási intézmény, az úgynevezett Academia Claudiopolitana (Societatis Jesu).”

A gazdag és nagyvonalú alapítás után azonban sajnos többször is megszakadt a kolozsvári akadémia működése. 1588-ban kiutasították a városból a jezsuitákat. 1595-ben ugyan folytatódhatott a képzés, 1603-ban azonban ismét bezárták az intézményt. Az első két évtizedben tehát egyetlen évfolyam sem tudta zavartalanul végigvinni a képzését. Később 1661-ben középfokú iskolával újraindulhatott a jezsuita oktatás Kolozsváron, 1698-tól az akadémiai szintű bölcsész- és teológusképzés is folytatódhatott az intézményben. Mária Terézia 1774-ben elrendelte a jogi kar, 1776-ban pedig az orvosi kar megszervezését is. Így 18. század végére a katolikus líceum kiegészítéseként orvossebészi és jogi képzést nyújtó intézmény is működött a városban. Az oktatási intézmények mellett a város jelentős méretű, magántőkéből működtetett tudományos és kulturális intézménnyel is gyarapodott a 19. század közepén. Gróf Mikó Imre ugyanis 1859-ben megszerezte a bécsi kormányzat engedélyét a múzeumalapításhoz, továbbá a megalakuló intézménynek adományozta kolozsvári nyári kastélyát a hozzá tartozó 10 holdas kerttel együtt. Így jött létre 1859. november 23–26. között az Erdélyi Múzeum-Egyesület, amely könyvtárával, botanikai, állattani, ásvány-kőzettani, régészeti és szépművészeti gyűjteményeivel jó alapot nyújtott Kolozsvár tudományos és kulturális szerepének erősödéséhez és a város egyetemi törekvéseihez.

Idén 444 éves az erdélyi felsőoktatás, és ez önmagáért beszél. Nincs amiért szégyenkeznünk. Világviszonylatban sem.

(az oszk.hu és a nepujsag.ro cikke alapján)

1. Írjon ki a szövegből 2 kulcsszót! 2 pont
2. Társítsa az évszámokat a hozzájuk tartozó eseményekkel! Írja át a vizsgalapra a helyes társításokat!

Évszámok:	Események:
1) 1579	a. a kollégiumi diákok száma 230-ra nőtt
2) 1581	b. bezárták az akadémiát
3) 1585	c. az akadémia ettől kezdve érettségi, mesteri és doktori okleveleket is kibocsáthatott
4) 1603	d. Mária Terézia elrendelte az orvosi kar létrehozását is
5) 1776	e. Báthory István megalapította a Jezsuita Nagykollégiumot

5 pont
3. Értelmezze a következő kifejezéseket!

kedvező elbírálásában részesítette a fejedelem kérését; kiutasították a városból; bezárták az intézményt; a város egyetemi törekvései

4 pont

4. Írjon ki a szövegből 3 olyan érvet, ami alátámasztja a következő kijelentést!
„Idén 444 éves az erdélyi felsőoktatás, és ez önmagáért beszél. Nincs amiért szégyenkeznünk. Világviszonylatban sem.” 3 pont
5. Értelmezze a következő kijelentést!
A Farkas utcai jezsuita akadémiát a Babeș–Bolyai Tudományegyetem és a Szegedi Tudományegyetem jogelődjének tekinti. 4 pont
6. Milyen nyelven folyt a kollégiumi oktatás 1585-ben? Írja át a vizsgalapra a helyes válasz betűjelét!
a. héber és görög nyelven
b. latinul
c. németül
d. lengyelül 2 pont
7. Igazak (I) vagy hamisak (H) a következő kijelentések? Írja át a vizsgalapra a kijelentések betűjelét és az I vagy H jelölést!
A fenti szöveg
a. bemutatja a kolozsvári felsőoktatás kezdeteit.
b. érveket sorol fel a tanulás fontossága mellett.
c. adatokat tartalmaz arról, hogyan jött létre Románia jelenlegi területén az első egyetem státuszú felsőoktatási intézmény
d. tudósít a kolozsvári Báthory István Elméleti Líceum névadó ünnepségéről. 4 pont
8. Miért nem tudta egyetlen évfolyam sem zavartalanul végigvinni a képzését az akadémia az első két évtizedében? Fogalmazza meg válaszát 2 példa alapján! 2 pont
9. Mi utal arra, hogy a Habsburgok támogatták Kolozsvár tudományos és kulturális intézményeinek létrehozását? Említsen meg 2 gesztust a szöveg alapján! 2 pont
10. Írja át a vizsgalapra a helyes válasz betűjelét!
„A gazdag és nagyvonalú alapítás után azonban sajnos többször is megszakadt a kolozsvári akadémia működése.”
A fenti mondatban a beszélő
a. sajnálatát fejezi ki, hogy Báthory túl nagyvonalú volt az életképtelen akadémia megalapításakor;
b. feltételezi, hogy az akadémia működését a gazdag diákok távolmaradása akadályozta;
c. arra utal, hogy az alapítás után elfogytak az akadémia anyagi forrásai;
d. azt a véleményét fejt ki, miszerint a gazdag és nagyvonalú alapítás után az akadémiának folyamatosan működnie kellett volna, de ez nem így történt. 2 pont

III. TÉTEL

(30 pont)

Írjon értekezést körülbelül két oldal terjedelemben *Értékrendek találkozása az irodalomban* címmel egy ön által választott magyar szépirodalmi mű alapján! Értekezését egyetlen irodalmi alkotás alapján írja meg, figyelembe véve az alábbi értelmezési szempontokat!

1. a választott alkotás műfaji sajátosságai 2 pont
2. a választott műben ábrázolt emberkép (pl. romantikus, realista, naturalista, modern) 4 pont
3. a választott műben megjelenített értékek, értékrend(ek) 4 pont
4. a különböző értékrendeket képviselő szereplők jellemábrázolása 4 pont
5. az értékrendek hatása a történetalakításra, a szereplők sorsára 4 pont

Pontot ér a témának megfelelő szövegválasztás (a szerző helyes megnevezése – 1 pont, a cím helyes formája – 1 pont; a téma szempontjából releváns mű választása – 2 pont) és az értekezés megfogalmazási módja (logikus gondolatmenet, szövegkohézió – 2 pont, helyes fogalom- és nyelvhasználat – 2 pont, helyesírás – 2 pont, valamint az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása – 2 pont) 12 pont